

augustus 2013

Pedagogische visie

Ieder kind veilig!

Inleiding

Een praktijkgerichte visie

Voor u ligt het resultaat van een organisatiebrede samenwerking tussen uitvoerend medewerkers, gedragsdeskundigen, het management en medewerkers van het Servicecentrum en Kenniscentrum Jeugdbescherming Regio Amsterdam. Deze bijzondere mix van mensen die dagelijks werken in de meest complexe gezinssystemen, adviseurs en gedragsdeskundigen is terug te vinden in dit document. Theoretische uitgangspunten en praktisch handelingskader, aangevuld met casuïstiek, vormen de ingrediënten voor deze fase van de pedagogische visie van Jeugdbescherming. Hiermee is geen definitieve blauwdruk getekend, want net als de wereld om ons heen zich ontwikkelt, zal ook een praktijkgerichte visie zich blijven ontwikkelen. De pedagogische visie van Jeugdbescherming is het vertrekpunt voor de ontwikkeling van de werksoorten en de samenhang hiertussen. Zij geeft een kader en verantwoording voor het dagelijks handelen en richting aan het gesprek hierover.

De wettelijke opdracht (pagina 3) van BJAA en onze normen (pagina 3) vormen de basis van ons handelen (pagina 4).

Wij behartigen de belangen van ieder kind (pagina 5) wiens veiligheid in gevaar is.

Ons handelen (pagina 7) heeft daarmee een grote invloed op het leven van kinderen. Deze verantwoordelijkheid vraagt een

bewustzijn van wat wij bieden (pagina 8), maar ook van ieders individuele normen en waarden (pagina 9).

De opdracht van Jeugdbescherming Regio Amsterdam

Ons handelen is gebaseerd op de Rechten van het Kind en de Wet op de Jeugdzorg:

- Wij dragen er zorg voor dat kinderen die in hun veiligheid en ontwikkeling bedreigd worden, beschermd zijn;
- Wij organiseren snel de juiste hulp voor kinderen die worden belemmerd in hun ontwikkeling en voor hun verzorger(s);
- Wij brengen rondom bedreigde kinderen één gerichte aanpak tot stand, samen met andere betrokkenen.

Normen

De grens waar Jeugdbescherming Regio Amsterdam naartoe werkt, is een opvoedingsituatie waarin een minimum veiligheidsnorm is bereikt of een andere stabiele opvoedsituatie voor het kind is gerealiseerd. Daar houdt de betrokkenheid van Jeugdbescherming op. Het bereiken van deze minimumnorm is gebaseerd op de beoordeling dat er in de opvoedsituatie aan voldoende voorwaarden is voldaan dat het kind zich veilig kan ontwikkelen. Deze afweging wordt altijd gemaakt op basis van de feiten over de specifieke context van kind en opvoeders. Een minimumnorm staat overigens niet gelijk aan de (maatschappelijke verwachting van) 'optimale omstandigheden'.

Met deze opdracht is Jeugdbescherming een belangrijke taak toebedeeld: het oordelen over de veiligheid en ontwikkelingskansen van kinderen. Een objectief meetinstrument om deze abstracte begrippen te meten bestaat niet. Beoordelen van veiligheid blijft mensenwerk, waarbij we ons realiseren dat het handelen van een individuele medewerker bepalend kan zijn voor de (veilige) ontwikkeling van het individuele kind.

De medewerker handelt normatief en baseert zich daarbij op kennis van wetenschappelijk onderzoek en algemeen maatschappelijk erkende normen.

De veiligheid concreet bespreekbaar maken met opvoeders vraagt van de medewerker dat hij handelt op basis van inzichtelijke normen en waarden, en deze weet te verwoorden vanuit het perspectief van het kind. De veiligheidsnorm kan wel zoveel mogelijk worden geobjectiveerd door deze bespreekbaar te houden en met gestructureerde besluitvorming te onderbouwen.

Normen als basis voor ons handelen

Ontwikkelingstaken verwijzen naar onderdelen van het proces van de ontwikkeling en zijn cruciaal voor een goed functioneren van het kind. Ontwikkelingstaken zijn prikkels die het kind stimuleren om zich nieuw gedrag en nieuwe vaardigheden eigen te maken.

Een kind heeft nodig:

- Een leeftijdsadequate ontwikkeling, met de bijbehorende ontwikkelingstaken, -uitkomsten en -mijlpalen;
- Adequate verzorging, gericht op een goede gezondheid;
- Veilige fysieke omgeving;
- Continuïteit en stabiliteit in levensomstandigheden, verzorging, aandacht en relaties;
- Respectvolle leefomgeving; waarin de wensen & behoeften van het kind serieus genomen worden;
- Geborgenheid, steun en begrip van tenminste één volwassene;
- Structuur die ondersteunt, met aanmoediging, realistische grenzen (balans in belonen & straffen), toezicht en ruimte voor initiatief & plezier;
- Educatie: mogelijkheden om talenten te ontplooiën;
- Psychische problematiek van opvoeder(s) is niet overheersend en bepalend in het gezin;
- Een gezonde seksuele ontwikkeling.

Kinderen groeien altijd op in een sociale omgeving. Bij jonge kinderen is dit primair het gezins- en familie-systeem. Naarmate kinderen ouder worden, neemt ook het sociale systeem (onder andere vrienden, school- en werkrelaties) een belangrijke plaats in. De ontwikkeling van kinderen voltrekt zich in wisselwerking met hun omgeving. Veilige relaties binnen de gezins- en familieverbanden en een gezonde seksuele ontwikkeling zijn essentieel voor kinderen om tot een veilige hechting te komen. Dit is de basis voor kinderen om hun ontwikkelingstaken goed eigen te kunnen maken. Deze ontwikkelingstaken veranderen naarmate kinderen opgroeien en zich tot jongeren en jongvolwassenen ontplooiën. De opvoeders bieden kinderen de mogelijkheid om hierin ervaringen op te doen. Hoe jonger kinderen zijn, hoe meer ze zijn aangewezen op de veiligheid en geborgenheid binnen het gezinssysteem. De uitkomst van hun ontwikkeling is immers afhankelijk van de kwaliteit van deze relaties.

Het is noodzakelijk dat opvoeders:

- Hun verantwoordelijkheid nemen voor én in de opvoeding;
- Gevoelsmatig betrokken zijn bij het wel en wee van het kind;
- Zich verplaatsen in de persoon en leefwereld van het kind;

- Hun handelen afstemmen op de leeftijd en (ontwikkelings-)behoeften/fase van hun kind en zijn specifieke eigenschappen;
- De balans bewaken tussen enerzijds ruimte laten aan het kind om eigen initiatieven te ontplooiën (en daarbij emotionele en praktische ondersteuning bieden) en anderzijds structureren door het stellen van regels en grenzen (en daarbij het doen en laten van hun kind controleren);
- Het belang van hun kind boven hun eigen belang (willen) stellen;
- Hun kind beschermen tegen (seksuele) mishandeling.

Ieder kind heeft recht op...

Veiligheid:

- Een kind moet zich binnen een opvoedsituatie leeftijdsadequaat kunnen ontwikkelen. Dit betekent dat hij steeds nieuwe vaardigheden en verantwoordelijkheden leert, zich normen en waarden eigen maakt en een eigen maatschappelijke en levensbeschouwelijke identiteit ontwikkelt. Ieder kind is uniek;
- Daar waar het aan veiligheid voor een kind ontbreekt, maken we dit zo snel mogelijk bespreekbaar met opvoeders en kinderen. Het doel hiervan is dat de opvoeders de veiligheid van hun kind(-eren) weer kunnen waarborgen en hun ouderlijke verantwoordelijkheid dragen;
- Om de veiligheid te kunnen beoordelen heeft de medewerker van Jeugdbescherming altijd contact met alle gezinsleden, dus ook met de kinderen. Er wordt altijd een huisbezoek afgelegd om de woon- en leefomstandigheden te kunnen beoordelen;
- We beoordelen altijd het individuele belang van elk afzonderlijk kind in een gezin, ongeacht of de hulpvraag direct op dat kind betrekking heeft.

Een gezin om in op te groeien:

- Kinderen hebben het recht om door hun opvoeders opgevoed te worden. Het gaat om de context van waarden, normen en regels waarbinnen het kind wordt opgevoed;
- De opvoeders zijn als eerste verantwoordelijk voor het bieden van een opvoedsituatie die een evenwichtige ontwikkeling mogelijk maakt;
- Opvoeders hebben recht om hulp te vragen bij hun opvoedtaak.
- Zonodig ondersteunt Jeugdbescherming de kinderen door veiligheid bespreekbaar te blijven maken, te beoordelen en zorg of bescherming in te zetten;
- De hulp van Jeugdbescherming is er in eerste instantie op gericht dat het gezin(-systeem) zelf de veiligheid en ontwikkelingskansen van het kind kan garanderen. Jeugdbescherming ondersteunt opvoeders door hun vraag te verduidelijken, hun eigen mogelijkheden of die uit de omgeving te activeren. De mogelijkheden en oplossingsvaardigheden van de opvoeders worden hierbij aangesproken en de opvoedingsautonomie en competenties versterkt.

- Het sociale netwerk wordt door het gezin hierbij actief betrokken. Als naar onze normen er voldoende waarborg is dat de opvoeders de opvoedingsverantwoordelijkheid weer kunnen dragen, met of zonder behulp van het netwerk, stopt de betrokkenheid van Jeugdbescherming of initiëren wij het beëindigen van de juridische opdracht.

Ontwikkeling naar volwassenheid en ondersteuning door opvoeders en overheid:

- Jeugdbescherming biedt deze hulp bij ernstige opvoed- en opgroei-problematiek, zowel vanuit een vrijwillig als justitieel (inclusief strafrechtelijk) kader. Deze is gericht op het op de norm brengen van de veiligheid en ontwikkelingskansen;
- Het is in het belang van opvoeder en kind dat problemen zo snel mogelijk worden onderkend en stappen worden ondernomen om een stabiele opvoedsituatie te realiseren;
- Ingezette (geïndiceerde) zorg is ondersteunend en aanvullend op die van de opvoeder. De verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het kind blijft bij de opvoeder. In het uiterste geval neemt Jeugdbescherming de verantwoordelijkheid voor de opvoeding over.

Ingrijpen door de overheid als de veiligheid of ontwikkeling van het kind in gevaar is:

- De veiligheid en een evenwichtige ontwikkeling van kinderen staat in al ons handelen voorop. Het belang van het kind gaat hierbij boven dat van de opvoeders;
- Als de betrokkenen in die opvoedingscontext niet mee veranderen, of als zij niet kunnen omgaan met druk en eisen vanuit de omgeving, kan er geen blijvend stabiele opvoedsituatie voor het kind ontwikkeld worden;
- Als de opvoeders niet kunnen of willen meewerken, is het onze eerste prioriteit dat de fysieke en geestelijke veiligheid van het kind wordt gewaarborgd;
- Is de veiligheid van het kind naar ons professionele oordeel niet binnen het gezinssysteem te waarborgen, dan zorgen wij ervoor dat het kind buiten het gezin veilig kan opgroeien, zoveel mogelijk in aansluiting op de wensen en sociaal-culturele context van het kind.

Hoe Jeugdbescherming Regio Amsterdam handelt

Niet wachten, maar doen is het parool. Daar waar hulp of bescherming nodig is, moet die er ook komen. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van uitvoering, management en politiek. Daar waar zich problemen voordoen in de voortgang van de hulp of ernstige risico's worden ingeschat en betrokkenen niet in staat zijn om oplossingen te vinden, wordt de bovenliggende verantwoordelijke nadrukkelijk verzocht om actie te ondernemen.

De veiligheid van het kind staat centraal in ons werk:

- De veiligheid in de opvoedingssituatie en de seksuele ontwikkeling van het kind bespreken we met ouders én kinderen;
- We doen dat in de thuissituatie en zien of spreken ook altijd het kind;
- We handelen snel en adequaat als de veiligheid van het kind niet gewaarborgd is;
- We beslissen gestructureerd en multidisciplinair, met behulp van risicotaxatie-instrumenten; we beëindigen onze hulp als de veiligheid voor het kind is gewaarborgd.

Bij multiprobleemgezinnen is vaak een groot aantal organisaties betrokken. Het risico bestaat dat ieder zich op het eigen werkveld richt en zorg versnipperd wordt aangeboden, niet op elkaar is afgestemd en niet effectief is. Jeugdbescherming heeft vaak te maken met gezinnen waarbij veel organisaties betrokken zijn. De Jeugdbescherming-medewerker neemt hierin de regie. Hierbij zijn de doelen het maken van één plan van aanpak voor het hele gezin, het elkaar aanspreken op de samenwerking en opschalen indien nodig.

We werken zo effectief mogelijk:

- We bespreken met ouders en kinderen over de benodigde hulp die in en om het gezin wordt ingezet, met als doel een zo maximaal effect van de ingezette zorg;
- We maken met ouders en kinderen een contextanalyse van sterktes en zwaktes en gebruiken daarbij diagnostische instrumenten, om zo gezamenlijk te bepalen welke hulp effectief zal zijn we doen dat door de eigen kracht en oplossingsmogelijkheden van het gezin, familie en omgeving te activeren;
- We dragen er met ouders zorg voor dat de verschillende zorgvormen op elkaar zijn afgestemd en door één werker wordt gecoördineerd (1 kind, 1 gezin, 1 plan, 1 werker);
- We zien erop toe dat de doelen van ouders en kinderen worden behaald;
- Bij lokale organisaties, de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs ligt de verantwoordelijkheid voor eerstelijns zorg en het signaleren of er sprake is van ernstige opvoed- en opgroei-problematiek. Het is de taak van Jeugdbescherming om zo adequaat mogelijk aan te sluiten op deze voorzieningen;
- Jeugdbescherming draagt zorg voor multidisciplinaire bespreking met collega-instellingen, om te komen tot één afgestemde en sluitende aanpak en een heldere regievoering;

- Jeugdbescherming streeft naar een 'wrap around'-samenwerking, waarbij de betrokkenen om het gezin heen staan en de noodzakelijke hulp bieden. In dat samenspel speelt Jeugdbescherming, in samenwerking met de gemeenten, een sleutelrol.

We werken zo efficiënt mogelijk:

- We sluiten aan, daar waar over kinderen gesproken wordt (casuïstiekoverleggen) en sluiten aan op de informatie en het oordeel van collega's;
- We stemmen de in te zetten hulp af in multidisciplinair overleg met alle betrokken professionals en coördineren dit;
- We staan voor onze besluiten, gebruiken onze doorzettingsmacht en schalen problemen op in het belang van het kind;
- We doen gezamenlijk onderzoek naar effectieve zorgprogramma's;
- Informatie die door andere professionals al is verzameld, gebruiken we voor onze eigen oordeelsvorming. Op basis van afspraken over kwaliteitscriteria sluiten we aan op het professioneel oordeel van de collega's. Zo wordt voorkomen dat opvoeders en kinderen opnieuw worden bevraagd en wordt tijdswinst geboekt.

- Goede jeugdzorg vraagt dat de sociaal-culturele context van het gezin wordt erkend en vanuit dat perspectief wordt gehandeld. Voor de medewerker betekent dit hij werkt vanuit een onderzoekende en respectvolle basishouding (oplossingsgericht werken), waarbij de cliënt de ruimte krijgt aan te dragen wat van belang is en welke 'tools' bijdragen aan verbetering van de situatie. De normstelling ten aanzien van het pedagogisch klimaat is gekoppeld aan de universele rechten van het kind en is als norm niet cultuurafhankelijk;
- Op basis van de professionele oordeelsvorming en de uitkomsten van diagnostische instrumenten vindt afstemming plaats met opvoeders en kinderen en zo nodig met overige professionals. We zetten zorg in waarbij de hulpdoelen met betrokkenen zijn besproken. De veiligheidssituatie heeft hierin een expliciete plaats;
- De medewerker draagt zorg voor een 'warme overdracht' naar de zorgaanbieder en bespreekt daarbij de hulpdoelen. Verwijzers worden geïnformeerd over de ingezette hulp;
- We volgen de voortgang van de ingezette hulp en beoordelen samen met de opvoeders en betrokken hulpinstanties of de gestelde hulpdoelen gerealiseerd worden. Hiertoe organiseren we uitvoerdersoverleggen, waarbij in principe gezinnen aanwezig zijn. We gaan dit ook na bij de individuele kinderen. We doen dit periodiek en op elk moment dat de veiligheid van het kind hierom vraagt.

Wat wij bieden

- Belangrijk is dat de opvoeder en gezinsysteem de juiste hulp krijgen toegewezen. Dat is hulp die aansluit op de vraag en waarvan met zekerheid gezegd kan worden dat deze effectief is;
- Gezinnen hebben veelal behoefte aan praktische hulp om vertrouwen te krijgen dat hulp daadwerkelijk zin heeft;
- We realiseren ons dat systeemgerichte interventies bij ernstige opvoed- en opgroei-problematiek effectiever zijn dan andere interventies. Jeugdbescherming werkt dan ook vanuit oplossinggerichte en systeemgerichte methoden;
- Met opvoeders en kinderen wordt de gewenste situatie in kaart gebracht. Aansluitend wordt daar in kleine, concrete, positieve en meetbare stappen naartoe gewerkt;
- De medewerker is activerend naar opvoeders om hun verantwoordelijkheid voor hun kinderen te nemen;
- Ook de zorgen van opvoeders hebben onze aandacht, omdat hun belasting een negatieve invloed kan hebben op de aandacht voor de kinderen. Zorgen van opvoeders over werk, financiën, wonen, gezondheid, verslavingen, psychisch welzijn worden in kaart gebracht en waar nodig wordt passende hulp geregeld. Jeugdbescherming biedt in gezinnen met veel gezins- en maatschappelijke problemen een gezinsmanager. De aandacht voor de problemen van ouders betekent dat de medewerker ook informatie hiero ver verzamelt, met instemming van de ouders. Geven opvoeders geen toestemming, dan wordt deze als de situatie daarom vraagt – 'gedwongen' opgevraagd;

Normen en waarden en de individuele medewerker

De medewerker moet zich in zijn (normstellend) handelen gesteund weten door Jeugdbescherming en het daar ontwikkeld pedagogisch kader. Medewerkers beschikken over ruime kennis over opvoeden en opgroeien en kunnen gerichte adviezen geven, pedagogische normen benoemen en aangeven waar grenzen liggen. Medewerkers bespreken het onderwerp seksualiteit met ouders en kinderen. Medewerkers zijn zich bewust van hun eigen normen, waarden en grenzen en kunnen deze bespreekbaar maken. De beoordeling of een opvoedsituatie acceptabel is, kan vanuit de eigen normen en waarden voor iedereen anders zijn.

In aanvulling op de eigen professionele kennis en ervaring staat de medewerker daarom een scala aan methoden, technieken en overleggen ter beschikking om de opvoedsituatie in kaart te brengen, met zowel de risico- als de beschermende factoren.

Zo komt de gestructureerde beslissing over de veiligheid en de ontwikkelingskansen van het kind tot stand, op basis van de feiten en in overleg met collega's. Het is dan ook het oordeel van Jeugdbescherming en niet van een individuele medewerker. Jeugdbescherming is aanspreekbaar op de keuzes die zij hierin maakt, niet de individuele medewerker. Afstemming met collega-instellingen over de in te zetten instrumenten vergroot de efficiëntie en effectiviteit voor de cliënt.

Onder gestructureerd beslissen verstaan we de afspraken over hoe besluitvorming binnen Jeugdbescherming tot stand komt:

- Met het gezin;
- Op vaste terugkerende momenten tijdens het begeleidingsproces (de zogenaamde kernbeslissingen);
- Op basis van risicotaxatie-instrumenten en gestructureerde vragenlijsten;
- En multidisciplinair.

Ieder kind veilig!

Overschiestraat 57
1062 HN Amsterdam
T 020 487 82 22
www.jbra.nl